

2.5 Σύγκριση του Δ' επίπεδου ελληνομάθειας προς το ΠΣ του Λυκείου

Δ' επίπεδο ελληνομάθειας	Πρόγραμμα Σπουδών του Λυκείου
<p>I. ΓΕΝΙΚΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ</p> <p>(τα παρακάτω αναφέρονται ενδεικτικά)</p> <p>Ο υποψήφιος πρέπει να:</p> <ul style="list-style-type: none"> -καταλαβαίνει ευρύ φάσμα κειμένων προφορικού ή γραπτού λόγου τα οποία είναι μεγαλύτερα και απαιτητικά και να αναγνωρίζει έμμεσες πληροφορίες που περιέχονται σ' αυτά. -παρουσιάζει με συνοχή επιχειρήματα και αναφορές. -εκφράζεται αυθόρυμητα χωρίς να χρειάζεται χρόνο για αναζήτηση των σωστών εκφράσεων. -χρησιμοποιεί συνδετικούς και συνεκτικούς γλωσσικούς μηχανισμούς. 	<p>ΓΕΝΙΚΟΙ ΔΙΛΑΚΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ</p> <p>(τα παρακάτω αναφέρονται ενδεικτικά)</p> <p>Οι μαθητές πρέπει να:</p> <ul style="list-style-type: none"> -αναγνωρίζουν τα δομικά και γραμματικά στοιχεία της νεοελληνικής γλώσσας και να αιτιολογούν τις τυχόν παρεκλίσεις ή ανατροπές των στοιχείων αυτών. -εκτιμήσουν τη μακροχρόνια πορεία της ελληνικής γλώσσας και τον πλούτο των διαλεκτικών της μορφών. -αναγνωρίζουν και να αιτιολογούν τις επιδράσεις άλλων γλωσσών στη νεοελληνική γλώσσα. <p>-χρησιμοποιούν διαρθρωτικές λέξεις και άλλους τρόπους συνοχής (από τη διδακτέα ύλη της παραγράφου <i>Ανάγνωση και κατανόηση των λόγων</i> (ήδη στο ΠΣ του Γυμνασίου)</p>

	<p>(σημείωση: Υποθέτουμε ότι οι διαρθρωτικές λέξεις (ο όρος δεν βρέθηκε στα λεξικά) είναι οι σύνδεσμοι και οι γλωσσικοί ενδείκτες).</p>
-εκφράζεται με το βαθμό τυπικότητας ή εγκαρδιότητας που είναι κατάλληλος για τις περιστάσεις.	<p>-χρησιμοποιούν με επιτυχία το ανάλογο επίπεδο λόγου σε κάθε περίσταση επικοινωνίας.</p>
	<p>-αναγνωρίζουν τα παραγλωσσικά και εξωγλωσσικά στοιχεία της νεοελληνικής γλώσσας.</p> <p>(σημείωση:</p> <p>εξωγλωσσικά στοιχεία: επιτόνιση, χειρονομίες,</p> <p>παραγλωσσικά στοιχεία: κοινωνικοί, πολιτισμικοί παράγοντες που επηρεάζουν τη γλώσσα).</p>
-χρησιμοποιεί τη γλώσσα για κοινωνικούς, ακαδημαϊκούς και επαγγελματικούς σκοπούς.	<p>-συνειδητοποιήσουν τη σημασία του λόγου για να μετέχουν στα κοινά με κριτική και υπεύθυνη στάση.</p> <p>-οέβονται τη γλώσσα κάθε λαού, ως βασικό στοιχείο του πολιτισμού του, προετοιμαζόμενοι να ζήσουν ως πολίτες σε μια πολυπολιτισμική Ευρώπη.</p> <p>-εκτιμήσουν την αξία του διαλόγου (βασικού στοιχείου του δημοκρατικού πολιτεύματος) και να ασκηθούν σ' αυτόν, καθώς και στην κριτική αντιμετώπιση των διαφόρων απόψεων.</p> <p>-εμπλουτίσουν το λεξιλόγιο τους.</p>

	<p>-εξοικειωθούν με τους χώρους των βιβλιοθηκών και γενικά των κέντρων πληροφόρησης και τεκμηρίωσης.</p> <p>-εξοικειωθούν με την τεχνολογία της πληροφορικής.</p> <p>-Ως προς τους μαθητές που δεν έχουν την ελληνική ως πρώτη / μητρική γλώσσα (αλλοδαποί, παλινοστούντες), επιδιώκεται η εκμάθηση της ελληνικής με τη χρήση της πρώτα σε ρεαλιστικές καταστάσεις της σχολικής και εξωσχολικής ζωής, με σεβασμό, όμως, συγχρόνως και προς την πρώτη / μητρική γλώσσα των μαθητών αυτής της κατηγορίας.</p>
II. ΕΙΔΙΚΟΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ <p><i>1. Κατανόηση προφορικού λόγου</i></p> <p>Ο υποψήφιος πρέπει να:</p> <ul style="list-style-type: none"> -καταλαβαίνει κάθε είδος προφορικού λόγου. -παρακολουθεί διαλέξεις και να αναγνωρίζει τις διάφορες ενότητες μιας ομιλίας. -εκμαιεύει πληροφορίες και υπονοούμενα από συζητήσεις, οι οποίες μπορεί να περιέχουν άγνωστα θέματα. -αναγνωρίζει τις προθέσεις του ομιλητή. 	ΕΙΔΙΚΟΙ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ <p>(τα παρακάτω αναφέρονται ενδεικτικά)</p> <p><i>1. Ακρόαση και κατανόηση προφορικού λόγου</i></p> <ul style="list-style-type: none"> -ακρόαση και κατανόηση της συζήτησης, πρόσληψη προφορικού λόγου μέσα από τα τεχνικά μέσα επικοινωνίας -οργάνωση του προφορικού λόγου (ήδη στο ΠΣ του Γυμνασίου) -αναγνώριση και ερμηνεία προθέσεων, διαθέσεων, συναισθημάτων στην προφορική επικοινωνία (ήδη στο

	<p>ΠΣ του Γυμνασίου)</p> <p>-αναγνώριση των λειτουργιών της γλώσσας (αναφορικής, συναισθηματικής, βουλητικής, φατικής, μεταγλωσσικής, ποιητικής) σε περιστάσεις προφορικής επικοινωνίας</p> <p>-γεωγραφικές γλωσσικές ποικιλίες (με στόχο να διακρίνει ο μαθητής τις διάφορες ποικιλίες στον προφορικό λόγο και να εκτιμήσει αυτές τις πηγές γλωσσικού πλούτου)</p> <p>-κοινωνικές γλωσσικές ποικιλίες (με στόχο να τις διακρίνει ο μαθητής και να εντοπίσει τους λόγους που οδηγούν έναν ομιλητή να επιλέξει ένα συγκεκριμένο επίπεδο λόγου σε μια συγκεκριμένη επικοινωνιακή περίσταση)</p> <p>-περιγραφικός τρόπος (είδη προφορικής περιγραφής, οργάνωση, σχόλια και οπτική γωνία)</p> <p>-αφηγηματικός τρόπος (είδη προφορικών αφηγήσεων, οργάνωση και τεχνικές της αφήγησης, οπτική γωνία, μείζη του αφηγηματικού με τον περιγραφικό τρόπο)</p> <p>-αποφαντικός – κριτικός τρόπος (μέσα και τρόποι πειθούς, οργάνωση του λόγου, αξιολόγηση των επιχειρημάτων)</p> <p>Ο μαθητής:</p> <p>-ασκείται στην κατανόηση των λέξεων από τα συμφραζόμενα.</p>
--	--

	<p>-ελέγχει τη σαφήνεια και την καταληλότητα του λεξιλογίου που χρησιμοποιεί ο πομπός.</p>
<p>-χρησιμοποιεί παραγλωσσικά στοιχεία, π.χ. γκριμάτσες κτλ. για την κατανόηση.</p>	<p>-αναγνωρίζει και χρησιμοποιεί παραγλωσσικά και εξωγλωσσικά στοιχεία της νεοελληνικής γλώσσας (από την παράγραφο «Γενικοί Διδακτικοί Στόχοι»). (ήδη στο ΠΣ του Γυμνασίου)</p>
<p><i>2. Κατανόηση γραπτού λόγου</i></p> <p>Ο υποψήφιος πρέπει να:</p> <ul style="list-style-type: none"> -διαβάζει σχεδόν όλες τις μορφές γραπτού λόγου. -αναγνωρίζει το ύφος. 	<p><i>Ανάγνωση και κατανόηση του γραπτού λόγου</i></p> <ul style="list-style-type: none"> -διαφορές μεταξύ προφορικού και γραπτού λόγου, απόδοση προφορικού λόγου σε γραπτό, ανάγνωση ηλεκτρονικών κειμένων. -Ο μαθητής πρέπει να συνειδητοποιήσει τη σχέση της λειτουργίας της γλώσσας με το ύφος του κειμένου (ήδη στο ΠΣ των Γ' - Δ' τάξεων γίνεται αναφορά στη διάκριση κυριολεκτικής – μεταφορικής σημασίας). -Ο μαθητής ανιχνεύει στα κείμενα τη συγκεκριμένη γλωσσική λειτουργία που χρησιμοποιεί ο πομπός, ανάλογα με την περίσταση της επικοινωνίας και με το σκοπό που επιδιώκει κάθε φορά. -χρήση της κυριολεκτικής ή της μεταφορικής γλωσσικής σημασίας, ανάλογα με το σκοπό του πομπού
<ul style="list-style-type: none"> -προσδιορίζει το σκοπό των διαφορετικών τύπων των γραπτών κειμένων. -αναγνώριση των γλωσσικών λειτουργιών σε ποικίλα κείμενα (Ε από την προηγούμενη παράγραφο) -αναγνωρίζει μεταφορικά νοήματα ή νοήματα που κρύβονται πίσω από τα γραφόμενα. 	

	<p>-γλωσσικές ποικιλίες (γεωγραφικές και κοινωνικές) (Ε από την προηγούμενη παράγραφο)</p> <p>-περιγραφικά κείμενα (είδη, γλωσσική ποικιλία, μορφοσυντακτικά φαινόμενα, λεξιλόγιο, οργάνωση της περιγραφής, σχόλιο και οπτική γωνία) (Ε από την προηγούμενη παράγραφο)</p> <p>-αφηγηματικά κείμενα (είδη, γλωσσική ποικιλία, αφηγηματικές τεχνικές, οπτική γωνία, αφηγηματικοί τρόποι, χρόνος της αφήγησης, μείζη του περιγραφικού με τον αφηγηματικό και τον κριτικό γραπτό λόγο)</p> <p>-κείμενα αποφαντικού – κριτικού λόγου (απόφανση, τρόποι και μέσα πειθούς και αξιολόγησή τους, ο αποφαντικός – κριτικός λόγος σε διάφορα είδη κειμένων και η επιλογή της κατάλληλης γλωσσικής ποικιλίας, μείζη του αποφαντικού – κριτικού τρόπου με τον περιγραφικό και τον αφηγηματικό)</p> <p>-οργάνωση και συνοχή του κειμένου: τρόποι οργάνωσης της παραγράφου</p> <p>-τρόποι οργάνωσης του ευρύτερου κειμένου</p> <p>-αξιολόγηση της λογικής οργάνωσης ενός κειμένου</p> <p>-συνοχή και συνεκτικότητα σε διάφορα είδη κειμένων</p>
--	--

<p>3. Παραγωγή γραπτού λόγου</p> <p>Ο υποψήφιος πρέπει να:</p> <ul style="list-style-type: none"> -γράφει σύνθετα γράμματα, άρθρα ή αναφορές. -γράφει με άνεση. -χρησιμοποιεί μεγάλο αριθμό κατάλληλων υφολογικών τρόπων και στρατηγικών. -επιλέγει κατάλληλα το είδος και το ύφος του γραπτού λόγου. <ul style="list-style-type: none"> -χρησιμοποιεί συνδετικούς και συνεκτικούς γλωσσικούς μηχανισμούς. (από την παράγραφο για τους «Γενικούς εκπαιδευτικούς στόχους»). 	<p>3. Παραγωγή γραπτού λόγου</p> <p>βλ. το ΠΣ του Γυμνασίου</p> <ul style="list-style-type: none"> -οι ιδιαιτερότητες του γραπτού λόγου -απόδοση προφορικού λόγου σε γραπτό -παραγωγή και επεξεργασία κειμένου σε Η/Υ (Ο μαθητής επεξεργάζεται, διορθώνει και βελτιώνει το κείμενό του στον Η/Υ λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις των συμμαθητών του και του καθηγητή). -οργάνωση και συνοχή του παραγόμενου λόγου -παραγωγή κειμένων με σαφή διάκριση των μερών -παραγωγή κειμένων με στόχο την κατάλληλη χρήση διαφόρων γλωσσικών λειτουργιών -γεωγραφικές γλωσσικές ποικιλίες (Να ασκηθεί ο μαθητής του οποίου μητρική γλώσσα είναι κάποια διάλεκτος)
---	---

	<p>κτος στη χρήση της κοινής νεοελληνικής).</p> <p>-κοινωνικές γλωσσικές ποικιλίες (Να ασκηθεί ο μαθητής στο να προσαρμόζει το γραπτό του λόγο, ανάλογα με την επικοινωνιακή περίσταση).</p>
<p>-Ο υποψήφιος γράφει: κείμενα τα οποία περιλαμβάνουν περιγραφές.</p>	<p>-παραγωγή περιγραφικών κειμένων (είδη και γλωσσικές ποικιλίες, περιγραφές συναισθημάτων και εικόνων/παραστάσεων, συνδυασμός περιγραφικού λόγου και εικόνας, οργάνωση της περιγραφής, σχόλιο και οπτική γωνία της περιγραφής, μείζη του περιγραφικού με τον αποφαντικό λόγο, σαφήνεια και ακρίβεια στην περιγραφή) (Ε από τις προηγούμενες παραγράφους με παραλλαγές)</p>
<p>-κείμενα τα οποία περιλαμβάνουν αφηγήσεις.</p>	<p>-παραγωγή αφηγηματικών κειμένων (είδη και γλωσσικές ποικιλίες, συνδυασμός αφηγηματικού λόγου και εικόνας, τεχνικές και οπτική γωνία της αφήγησης, αφηγηματικοί τρόποι, χρόνος της αφήγησης, μείζη του αφηγηματικού με τον περιγραφικό και τον αποφαντικό – κριτικό τρόπο) (Ε από τις προηγούμενες παραγράφους με παραλλαγές)</p>
<p>-προτάσεις με πειστικά επιχειρήματα, εκθέσεις ιδεών.</p>	<p>-παραγωγή αποφαντικών – κριτικών κειμένων (απόφανση και μέσα πειθούς, διάφορα είδη αποφαντικών – κριτικών κειμένων όπως το σχόλιο, η είδηση, το δοκίμιο, η παρουσίαση –</p>

	<p>κριτική, η ερευνητική εργασία κτλ.) (Ε από τις προηγούμενες παραγράφους με παραλλαγές)</p>
<p><i>4. Παραγωγή προφορικού λόγου</i> Ο υποψήφιος πρέπει να:</p>	<p><i>4. Προφορική έκφραση</i></p> <ul style="list-style-type: none"> -χρήση του προφορικού λόγου (προσχεδιασμένος προφορικός λόγος, διάλογος, προφορικός λόγος ως μέσο δράσης) -οργάνωση του προσχεδιασμένου κυρίως προφορικού λόγου -απροσχεδίαστος προφορικός λόγος με σαφήνεια, κατάλληλη χρήση των λέξεων και της σύνταξης -παραγωγή προφορικού λόγου με χρήση των διαφόρων λειτουργιών της γλώσσας -εξωγλωσσικά και παραγλωσσικά στοιχεία (Ε από τις προηγούμενες παραγράφους) -γλωσσικές ποικιλίες (γεωγραφικές και κοινωνικές) (Ε από τις προηγούμενες παραγράφους) -μπορεί να παρουσιάζει περιγραφές (γεγονότων, προσωπικών εμπειριών, προϊόντων κτλ.). -προφορική περιγραφή (είδη, γλωσσικές ποικιλίες, οργάνωση και οπτική γωνία της περιγραφής, χρήση εποπτικών μέσων σε προφορική περιγραφή, προφορικές οδηγίες) (Ε από τις προηγούμενες παραγράφους με μικρές παραλλαγές)

<p>-μπορεί να παρουσιάζει διηγήσεις.</p> <p>-αναπτύσσει ένα επιχείρημα σε ύφος κατάλληλο προς τα συμφραζόμενα με αποτελεσματική λογική δομή.</p> <p>-παίρνει μέρος σε οποιαδήποτε συζήτηση ή συνομιλία και να είναι εξοικειωμένος με ιδιωματικές εκφράσεις και ιδιωτισμούς.</p> <p>-αποδίδει με ακρίβεια λεπτές σημασιολογικές αποχρώσεις.</p> <p>-χρησιμοποιεί διάφορα σχήματα λόγου.</p>	<p>-προφορική αφήγηση (τεχνικές της αφήγησης και γλωσσική ποικιλία) (Ε από τις προηγούμενες παραγράφους με μικρές παραλλαγές)</p> <p>-αποφαντικός-κριτικός τρόπος (τρόποι και μέσα πειθούς, επιχειρηματολογία σε αγώνα λόγου, ομαδική εργασία για την παρουσίαση και υποστήριξη θέσεων, προτάσεων κτλ.) (Ε από τις προηγούμενες παραγράφους με μικρές παραλλαγές)</p> <p>βλ. ΠΣ Γυμνασίου</p> <p>βλ. ΠΣ Γ' και Δ' Δημοτικού (παρομίωση, μεταφορά, προσωποποίηση) ΠΣ Ε' και Στ' Δημοτικού (παρομίωση, μεταφορά, αλληγορία, προσωποποίηση κ.ά.) και ΠΣ Γυμνασίου (συνεκδοχή, μετωνυμία, λιτότητα, ειρωνεία, ευφημισμός)</p>
<p>III. ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ</p> <p>A. ΓΛΩΣΣΙΚΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ</p> <p>Ο υποψήφιος πρέπει να είναι σε θέση να ανταποκρίνεται σε ένα ευρύ φάσμα κοινωνικών επαφών χρησιμοποιώντας πιο σύνθετες συντακτικές δομές και ευρύτερο λεξιλόγιο απ'ό, τι στα προηγούμενα επίπεδα, με</p>	<p>-αναγνώριση των γλωσσικών λειτουργιών όσον αφορά την κατανόηση του προφορικού και του γραπτού λόγου (βλ. τις παραγράφους των ειδικών εκπαιδευτικών στόχων)</p> <p>-παραγωγή γραπτού και προφορικού</p>

εκφράσεις που φανερώνουν πιο οικεία και άμεση επαφή όσο και με εκφράσεις που χρησιμοποιούνται σε πιο επίσημες καταστάσεις.

λόγου με στόχο την κατάλληλη χρήση διαφόρων γλωσσικών λειτουργιών (βλ. τις παραγράφους των ειδικών εκπαιδευτικών στόχων)

1. ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΠΑΦΕΣ

(π.χ. να χαιρετά κάποιον που δεν είναι παρών, κάποιον που έρχεται κτλ.)

2. ΑΝΤΑΛΛΑΓΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ

Ο υποψήφιος πρέπει να επιτελεί όλες τις γλωσσικές λειτουργίες αυτής της κατηγορίας όπως έχουν περιγραφεί στα προηγούμενα επίπεδα χρησιμοποιώντας σύνθετες δομές και λεξιλόγιο που δείχνει την εξοικείωσή του τόσο με εκφράσεις καθημερινής χρήσης που φανερώνουν μεγάλη οικειότητα όσο και με εκφράσεις λογιότερου λόγου (π.χ. να ζητά/να δίνει πληροφορίες για το χρόνο, τον τόπο, τον τρόπο κτλ.)

3. ΑΠΟΨΕΙΣ ΚΑΙ ΚΡΙΣΕΙΣ

(π.χ. να λέει τη γνώμη του, να ζητά τη γνώμη του άλλου, να υπενθυμίζει κτλ.)

4. ΑΙΣΘΗΜΑΤΑ, ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΑ

(π.χ. να εκφράζει θετικά συναισθήματα: συμπάθεια, προτίμηση, σεβασμό, ανοχή κτλ.

να εκφράζει αρνητικά συναισθήματα: λύπη, δυσαρέσκεια, αδιαφορία, παράπονο κ.ά.)

<p>5. ΠΡΑΞΕΙΣ ΛΟΓΟΥ (π.χ. να εκφράζει υποχρέωση, να προσφέρεται να κάνει κάτι, να κάνει μια πρόσκληση πιεστικά κτλ.)</p> <p>6. ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΛΟΓΟΥ (Ο υποψήφιος πρέπει να έχει την ικανότητα να παίρνει το λόγο, να διορθώνει κάτι που είπε, να διακόπτει αυτόν που μιλάει κτλ.)</p> <p>7. ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ (π.χ. να ζητά από τον συνομιλητή του να επαναλάβει, να ζητά διευκρινίσεις κτλ.)</p> <p>B. ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ (π.χ. δημόσιες υπηρεσίες, μετακίνηση / ταξίδια, υγεία / περίθαλψη κτλ.)</p>	
<p>IV. ΓΛΩΣΣΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ</p> <p>A. ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ – ΧΡΗΣΗ</p> <p>Ο υποψήφιος σ' αυτό το επίπεδο πρέπει να μπορεί να αναγνωρίζει και να παράγει όλα τα γλωσσικά στοιχεία που δόθηκαν στα τρία προηγούμενα επίπεδα και αυτά που περιγράφονται παρακάτω.</p> <p>1.1. ΟΝΟΜΑΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΓΕΝΟΣ ΠΤΩΣΕΙΣ ΧΡΗΣΗ ΤΩΝ ΠΤΩΣΕΩΝ Γενική με ουσιαστικά και επίθετα</p>	<p>ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ</p> <p>-εφαρμογή των κανόνων της γραμματικής και του συντακτικού στο λόγο</p>

<p>υποκειμενική αντικειμενική του αποτελέσματος</p> <p>1.2. ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ</p> <p>ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΟ ΚΛΙΣΗ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΩΝ αρσενικά <i>ο μνς, ο πήχνς, ο Ζενς</i></p> <p>ουδέτερα <i>το ύδωρ, το ήπαρ, το μέλι, το φρέαρ, το πέρας, το γήρας, το μηδέν</i></p> <p>διπλόκλιτα διπλοκατάληκτα <i>ο δεσπότης, ο πατέρας, ο γονιός</i> παρώνυμα οιμώνυμα/οιμόηχα ελλειπτικά</p> <p>ΕΠΙΘΕΤΟ ΤΥΠΟΙ ΕΠΙΘΕΤΩΝ <i>-είς, είσα, -έν</i> <i>-ων, -ονσα, -ον</i> <i>-ων, -ον</i> <i>-ην, -εν</i> <i>-ας, -ασα, -αν</i> (σημείωση: Πρόκειται για επιθετικο-ποιημένες μετοχές).</p> <p>ΠΑΡΑΘΕΤΙΚΑ λόγια υπερθετικά τιμητικοί τίτλοι, προσφωνήσεις</p> <p>ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΑ ΕΠΙΘΕΤΑ περιληπτικά</p>	
---	--

σε *-ᾳδιά* (δεκαριά)
σε *-άδα* (τετράδα)

ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ
δεικτικές (τούτος)

2.1. ΡΗΜΑΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ
ΕΓΚΛΙΣΗ
πιθανολογική
ΡΗΜΑΤΙΚΟΙ ΤΥΠΟΙ
μετοχή παθητικού παρακειμένου με
αναδιπλασιασμό¹
μετοχή αιρίστον
παθητικές μετοχές από ενεργητικά
ρήματα

2.2. ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ
ΠΡΟΣΩΠΟ
ιδιαίτερες χρήσεις

3. ΑΚΛΙΤΑ ΜΕΡΗ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ
3.1. ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΑ
ΕΙΔΗ ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΩΝ ΟΣ
ΠΡΟΣ ΤΗ ΣΗΜΑΣΙΑ
ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ
Επιρρήματα με δύο τύπους σε *-α* και
-ως

4. ΠΡΟΘΕΣΕΙΣ
ἴσαμε, δια, εκ/εξ, εν, επί, περί, προ,
νπό
με εκφράσεις όπως *δια πνρός και*
σιδήρον
σύνθετες με ρήματα, π.χ. *διαφεύγω, εκφέρω κτλ.*

5. ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ

-αντιθετικοί

*μολονότι, μολαταύτα, εξάλλον, όχι
μόνο, αλλά και*

-χρονικοί

ωσότον, όσο

-διαχωριστικοί

για... για

-συμπερασματικοί, επιρρήματα σε
χρήση συμπερασματικών συνδέ-
σμων:

και, τώρα, έπειτα, τότε, ύστερα

6. ΜΟΡΙΑ

δα, καν, έτσι καλ(υποθετικό)

7. ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΛΕΞΕΩΝ

Παραγωγή

παράγωγα ονομαστικά

-περιληπτικά, αριθμητικά από τα
αντίστοιχα απόλυτα, σε -*αριά*, -*άδα*
π.χ. *δεκαριά, εικοσαριά*

-υποκοριστικά σε -*ίδιο, -ίσκος, -άριο,*
-έλι, -τζίκος, -άκας, -όκας, -αράκι,
-αράκος

Σύνθεση

Σύνθετα και παρασύνθετα ρήματα

βλ. το ΠΣ του Γυμνασίου όπου για
τελευταία φορά γίνεται λόγος για
παραγωγή

βλ. το ΠΣ του Γυμνασίου όπου για
τελευταία φορά γίνεται λόγος για
σύνθεση

<p>B. ΣΥΝΤΑΞΗ</p> <p>ΠΡΟΤΑΣΗ</p> <p>ΕΙΔΗ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗ ΣΧΕΣΗ ΤΟΥΣ ΜΕ ΆΛΛΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ</p> <p>ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΑ Η ΕΞΑΡΤΗΜΕΝΗ ΕΙΔΗ ΕΞΑΡΤΗΜΕΝΩΝ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ</p> <ul style="list-style-type: none"> -χρονικές (<i>ωσότον, όσο</i>) -αιτιολογικές (<i>εφόσον, μια και, μια πον</i>) -τελικές (έλξη του ρήματος) -ενδοτικές / παραχωρητικές (<i>μολονότι, μόλο πον, και αν, και ας, και να, παρόλο πον</i>) -πλάγιες ερωτηματικές με δυνητική -ειδικές που εισάγονται με το <i>να</i> -ελλειπτικές αναφορικές <p>ΣΥΝΔΕΣΗ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ</p> <p>αντιθετικοί <i>ωστόσο, εντούτοις.ά.</i></p> <p>διαζευκτική (<i>για... για</i>)</p> <p>συμπλεκτική με το <i>και</i></p> <p>αντί ειδικής πρότασης, τελικής πρότασης, για να εκφραστεί αδιάλειπτη συνέχεια ή ευχή</p>	<p>Ο μαθητής παρατηρεί τις διαφορετικές επιλογές του πομπού ως προς τη μορφολογία και τη σύνταξη σε σχέση με το είδος λόγου και το ύφος του, π.χ.:</p> <ul style="list-style-type: none"> -επιλογή της ενεργητικής ή της παθητικής σύνταξης ανάλογα με το είδος λόγου -επιλογή της κατάλληλης για την περίσταση σύνδεσης προτάσεων (παρατακτικής ή υποτακτικής)
---	---

Γ. ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ

Το λεξιλόγιο είναι ευρύ και περιλαμβάνει λέξεις, φράσεις, εκφράσεις που είναι ανάλογες προς τις καταστάσεις επικοινωνίας και τη γλωσσική ικανότητα που περιγράφεται στις γλωσσικές λειτουργίες αυτού του επιπέδου.

-επιλογή του κατάλληλου για την περίσταση και το συγκεκριμένο κείμενο λεξιλογίου

-ακρίβεια και σαφήνεια στη χρήση των λέξεων

-συνώνυμα, αντώνυμα (αντίθετα), υπερώνυμα, υπώνυμα κτλ.

-χρήση της κυριολεκτικής ή της μεταφορικής γλώσσας ανάλογα με το σκοπό του πομπού